

Stockholm 2013-04-17

Konstitutionsutskottet

Anmälan avseende bristande styrning och resultat inom biståndspolitiken

Biståndsministern har sedan länge allvarliga problem i styrningen av och dialogen med såväl sin egen del av utrikesdepartementet som underliggande myndigheter. Detta har senast framkommit i konsultföretaget Rambölls Lägesrapport från arbetet med att utveckla de interna arbetsformerna inom UD:s biståndspolitiska verksamhet, till ministern ankomstregistrerad den 5 november 2012 (UF2012/3994/UD/PLAN). Av rapporten framgår att det råder brist på ledning, styrning och målsättning och det inte finns förtroende mellan tjänstemän, biståndsministern och hennes politiska stab.

Förtroendefrågan i förhållande till biståndets aktörer är central för att uppnå de resultat som riksdagen fastställt för det biståndspolitiska området. I budgetproposition PROP. 2012/13:1 Utgiftsområde 7, framhålls betydelsen av strategisk styrning i förhållande till roll och ansvarsfördelning som central för de resultat som ska uppnås med biståndet. Det framhålls också att stärkt transparens och ansvarsutkrävande, för människor i samarbetsländer och för svenska skattebetalare, är hörnstenar i en resultatriktad biståndspolitik. Detta har riksdagen fattat beslut om.

Redan 2009 författade Sidas ledningsgrupp ett brev till biståndsministern där de beklagade ministerns oklara ledning mot tydligare resultat. Biståndsministerns avsaknad av dialog med den ideella sektorn inom biståndspolitiken tog sig under Almedalsveckan 2010 sådana uttryck som att ministern uppgav att biståndsorganisationerna utgjorde särintressen som hon inte avsåg att lyssna på. I augusti 2012 skriver femton organisationer ett öppet brev till ministern där de efterfrågar en ordnad process för den nya sk. "biståndspolitiska plattform" som enligt ministerns besked skulle ersätta alla nu gällande policys för biståndet. Brevet är en uppföljning av två tidigare tillfällen, då organisationerna bett om information och dialog.
<https://www.forumsyd.org/upload/globalutvecklingsfr%C3%A5gor/GS%20brev%20ang%20bist%C3%A5ndsplattform.pdf>

Riksrevisionen har i rapporter från 2008-2009 kritiserat biståndsministern för bristande styrning med konsekvenser för biståndets genomförande och

resultat. Statskontoret har också genom rapporten (2011:25) Styrning av svensk biståndspolitik, dragit slutsatser om omfattande problem i styrningen av biståndspolitiken. Därtill har Rambölls lägesrapport beskriver att "I princip samtliga av de problem som Statskontoret beskrev" fortfarande är olösta och att detta får konsekvenser för biståndet och dess resultat. Det saknas styrningsdokument visavi Sida som saknar styrsignaler eller får motstridiga sådana.

Biståndsministrarnas bristande förmåga att styra politikområdet har lett till bland annat följande brister.

1 Brister i hanteringen av det omfattande multilaterala stödet som hanteras av Utrikesdepartementet (se KU-anmälan 1230-2012/13)

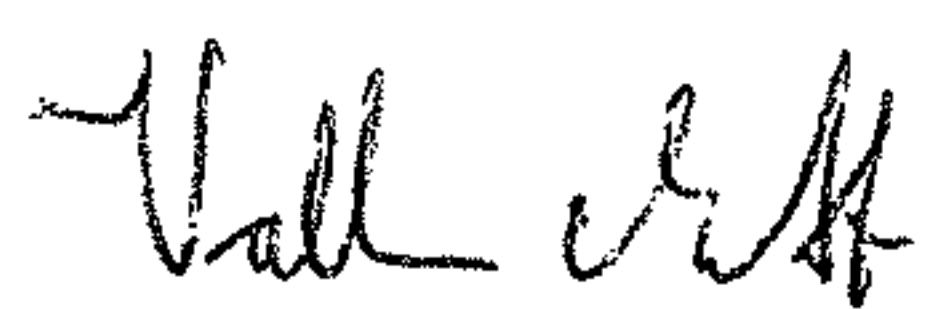
2 Sida har, i och med oklar styrning och i väntan på den biståndspolitiska plattformen, år efter år tvingats förlänga ett flertal landstrategier. Regleringsbrevet från 2013 anger att Sida ska ta fram underlag för så mycket som 20 nya samarbetsstrategier (det totala antalet är 24). Flertalet av dem är inte uppdaterade. Svenskt bistånd till Sudan och Sydsudan är för närvarande strategilöst. Regeringen har inte presenterat, för riksdagen, att samarbetet ska avslutas. Bristen på styrning får allvarliga konsekvenser. När det är oklart om ett samarbete ska fortsätta kan inga avtal förlängas eller inledas. Detta riskerar att skapa kapitalförluster då projekt som kräver långsiktiga förutsättningar för att uppnå resultat, inte får det. Sida har, till dags dato, inte fått några sk. ingångsvärden för arbetet med den 20 nya samarbetsstrategierna och kan därför inte inleda arbetet med att utveckla biståndet enligt regeringens förslag och riksdagens beslut. Det finns för närvarande inga besked om processen kring den biståndspolitiska plattformen.

3 OECD/DAC har i sin senaste rapport kritiserat den svenska regeringen för brister i processen att ta fram den nya biståndspolitiska plattform, som ska ersätta nu gällande policies och svara upp mot, framförallt Statskontorets kritik. Såväl biståndsorganisationer som riksdagens partier har uppmärksammat biståndsministern på att reformen måste förankras hos dem som ska genomföra biståndet och i Sveriges riksdag. Miljöpartiet har begärt att de presenteras som en proposition till riksdagen. Begäran är i linje med den "transparensgaranti" som ministern själv utfärdat och som beskrivs i budgetproposition PROP. 2012/13:1 Utgiftsområde 7.

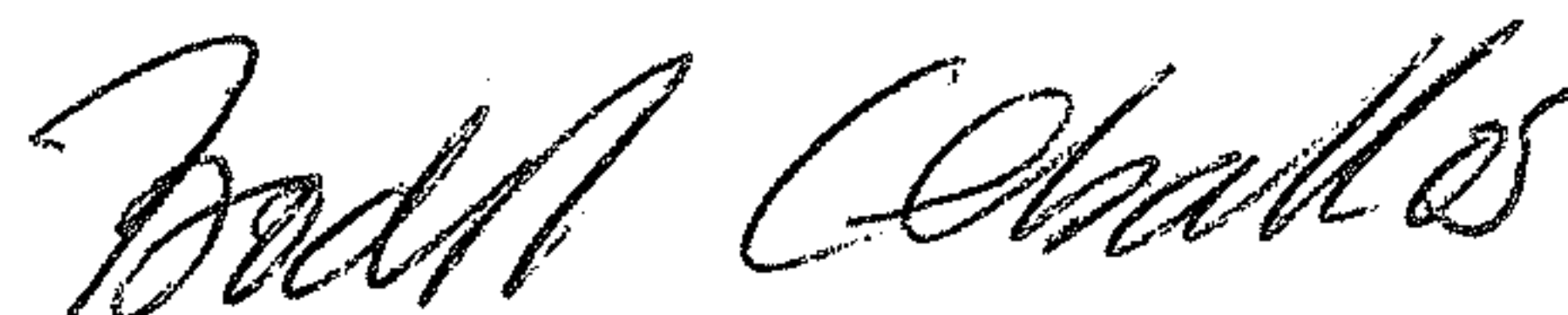
Anmälan beskriver och ger exempel på att biståndsministern inte genomfört den politik riksdagen fattat beslutat om. Av 9 kap. 7 § regeringsformen framgår att anslag och inkomster inte får användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt.

Mot bakgrund av det ovan anförda vill vi att konstitutionsutskottet ska

granska om biståndsministerns styrning och biståndspolitiken varit förenlig med riksdagens beslut och gällande lagstiftning.

Valter Mutt
Riksdagsledamot (MP)

Bodil Ceballos
Riksdagsledamot (MP)

